

עירובין סג

שמחת תורה

משה שווערד

1. תוספות מסכת עירובין דף סב עמוד ב

רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא - כדמפרש הקונטרס שלא היה שם מקומו של רב הונא ובפומבדיתא היתה מקומו וצ"ל דתלמיד חבר דרב הונא הוה כמו רב המנונא דאורי בחרתא דארגז בשני דרב חסדא דמפרש בסמוך משום דתלמיד חבר דיליה היה אבל תלמיד גמור אין יכול להורות אפילו שלא במקום רביה כדאמרין בשני דרב הונא לא אורי רב המנונא בחרתא דארגז אע"פ שהיה מקומו של רב הונא בפומבדיתא ואפילו רחוק ממנו שלש פרסאות או אפילו טפי אסור ואינו חייב מיתה דפריך עלה מאותו תלמיד שנתחייב מיתה על שהורה ברחוק שלש פרסאות מר"א אבל אם לא נתחייב מיתה לא הוה קשיא מידי אפילו איכא איסורא במילתיה ורבינא דסר סכינא בבבל משמע שהיה רחוק הרבה מרב אשי והיה אסור שם אם היה תלמידו גמור כו' והא דאמרין בפ"ק דסנהדרין (דף ה:): תנחום בריה דר' אמי איקלע לאתרא דרש להו מותר ללות חטין בפסח אמרו ליה לאו ר' מני דמן צור איכא הכא ותנא תלמיד לא יורה הלכה במקום רבו אא"כ רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל צריך לומר דתלמיד חבר הוה ומש"ה חוץ לג' פרסאות שרי והא דאמרין בפניו אסור וחייב מיתה כל תוך שלש פרסאות חשיב בפניו כדמשמע באתו תלמיד שהורה לפני ר"א דאם היה תוך שלש פרסאות בדין היה חייב מיתה ומסתמא נמי לא בפניו ממש היה וכן בני אהרן מסתמא לא הורו בפני משה ממש ועיקר שיעור דגמרינן שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל מבני אהרן גמרינן לה והתם חייבי מיתה הוו ואומר ר"י דוקא בדבר שנראה חידוש לשואל ואפילו ביעתא בכותחא ומגלת תענית בכי האי גוונא איירי ולא נקטינהו אלא לאשמועינן דאפילו בהני שהתלמיד בעצמו יודע שאינו טועה אסור להורות אבל דבר שהשואל יודע שיודע מנהגו של דבר זה כגון נותן טעם לפגם וכיוצא בו דכשמורה לו היתר אין דומה לו דבר חידוש שרי ורבינא דסר סכינא בבבל כעין דבר חידוש הוא שנוטל שררה כדאמרין (חולין דף יז:): לא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם.

2. שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם סימן רמב סעיף ז

יח] לא מקרי הוראה אלא בשמורה על מעשה שבא לפניו, אבל אם שאלו לתלמיד הלכה כדברי מי, יכול לומר מה שבדעתו, יד כיון שאינו מורה על יא' {מעשה שבא לפניו.

3. ביאור הגר"א יורה דעה סימן רמב

(יח) לא מקרי כו'. דהא מצינו בש"ס בכמה מקומות שהיו מחולקים עם רבן בהלכה:

4. מגדים חדשים

תלמיד חבר. פירש"י חכם כמותו אלא שלמד ממנו דבר אחד או יותר. נצו"מ הריצ"ס
(סימן רע"א) כתב, דמש"כ רש"י חכם כמותו, הוא לאו דוקא, דהא ודאי רב המנונא לא היה שוה לרב חסדא, וכן רבינא לא היה גדול בתורה כמו רב אשי.
אלא כל שלא למד רוב חכמתו ממנו הרי זה תלמיד חבר ע"ש. ומזה יש להעיר על מש"כ בספר אש דת

5. רמב"ם יד החזקה הלכות תלמוד תורה פרק ה

(ט) ראה רבו עובר על דברי תורה אומר לו לימדתנו רבינו כך וכך וכל זמן שמזכיר שמועה בפניו אומר לו כך לימדתנו רבינו ואל יאמר דבר שלא שמע מרבו עד שיזכיר שם אומריו וכשימות רבו קורע כל בגדיו עד שהוא מגלה את לבו ואינו מאחה לעולם במה דברים אמורים ברבו מובהק שלמד ממנו רוב חכמתו אבל אם לא למד ממנו רוב חכמתו הרי זה תלמיד חבר ואינו חייב בכבודו בכל אלו הדברים אבל עומד מלפניו וקורע עליו כשם שהוא קורע על כל המתים שהוא מתאבל עליהם אפילו לא למד ממנו אלא דבר אחד בין קטן בין גדול עומד מלפניו וקורע עליו:

6. שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם סימן רמב
[ד] וי"א דכל שאינו רבו מובהק, דהיינו שאין רוב חכמתו ממנו, תלמיד חבר הוא (ב"י בשם הרמב"ם).

7. ביאור הגר"א יורה דעה סימן רמב
(יד) וי"א דכל כו'. רמב"ם וכ"כ רש"י בעירובין שם. אבל קשה מר"ל דאורי בפני ר' יוחנן בספ"ד דכתובות וא"ר יוחנן מה אעשה כו' ותלמיד אסור לחלוק על רבו בשלמא לפי תוס' (ב"מ פ"ד א' וש"מ) שמתחלה היה גברא רבא ניחא אבל לרש"י קשה ועמהרי"ק ונראה דע"י נטילת רשות אף זה שרי וע"ל סל"ב:

8. ביאורי הדף

סיכום הדינים

אמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואין חייב מיתה. בהלכה זו רבו הדעות בראשונים, ונפרטם אחת לאחת. א. יש מן הראשונים⁶⁴ שפירשו, שבפניו, הכוונה בתוך שלש פרסאות של רבו. ושלא בפניו – חוץ לשלש פרסאות הסמוכות למקומו. ותלמיד נמור, אסור להורות⁶⁵ אפילו שלא בפניו, אך אם הורה אינו חייב מיתה. ובפניו – חייב מיתה. ותלמיד חבר, מותר להורות שלא בפניו, דהיינו חוץ לשלש פרסאות של מקום רבו⁶⁶. ובפניו – פטור אבל אסור⁶⁷. ונחלקו אותם ראשונים עצמם כמה שפסקו שתלמיד נמור אסור להורות חוץ לשלש פרסאות, כגדד הדברי: יש שמוכר⁶⁸ שעד סוף העולם אסור. ויש⁶⁹ שמוכר, שדווקא באותה מדינה שרבו דר – אסור, אך הוצה לה מותר. ב. במסכת סנהדרין⁷⁰ פירשו התוס'⁷¹, שאפילו תלמיד נמור מותר להורות שלא בפניו⁷². אך רק בתנאי שנטל רשות מרבו. ואם לא נטל הימנו רשות – אסור אף שלא בפניו, אך אינו חייב מיתה. ובפניו – חייב מיתה. ג. יש מן הראשונים⁷³ שכתבו כעין דברי התוס' בסנהדרין⁷⁴, אך פירשו שמה שהותר להורות חוץ לשלוש פרסאות, הוא רק מעיקר הדין, אך לאחר שגזרו חז"ל⁷⁵ על נטילת רשות מרבו קודם שורה הוראות, אסור

הדברי⁷⁶. וזוהי כוונת הנמרא 'שלא בפניו' – אסור ואינו חייב מיתה, דהיינו ש'אסור' מחמת הגזירה. נמצא שחילוק הדין בין ראשונים אלו לדברי התוס' בסנהדרין, הוא, מה היה גדר הדבר אילו לא גזירת חז"ל זו, שלדברי התוספות אף אז היה אסור הדבר והביאו טעם מחמת גזירה. ואילו לשיטה זו – היה מותר⁷⁷. ד. הר"ן⁷⁸ מפרש, שבפניו, הכוונה – בפניו ממש⁷⁹, ואז חייב מיתה. ושלא בפניו שאסור, היינו תוך שלש פרסאות. וחוץ לשלש פרסאות – מותר לכתחילה. ת. שיטת המדרכי⁸⁰, שאם הרב רגיל לבא למקום תלמידו בקביעות⁸¹, אף חוץ לשלוש פרסאות אסור. ומה שנאמר שחוץ לשלש פרסאות מותר, הוא כשאינו רגיל לבא לשם אלא במקרה. ו. הרמב"ם⁸² חילק וכתב, שחוראה בדרך מקרה, מותרת חוץ לשלש פרסאות. ולהורות בקביעות, בפניו⁸³ – חייב מיתה. שלא בפניו – פטור אבל אסור⁸⁴. וכתב, שאסור להורות בפני רבו לעולם ואם הורה חייב מיתה. וביאר הב"ח⁸⁵ שכונתו, אף אם נטל רשות הימנו⁸⁶.

ויש לדון, לשאר השיטות – לכד משיטת התוס' כאן, מה יסברו בתלמיד חבר. הבית יוסף⁸⁷ ביאר בשיטת הרמב"ם⁸⁸, שאפילו בפניו של רבו מותר לו להורות. אך שיטת הראב"ד⁸⁹ שבפניו ממש, אסור⁹⁰, אלא בתוך שלוש פרסאות. ואם התחילו בכבוד הרב, דהיינו שנתנו לשאול אותו, או שהוא מופלג בחכמה ובקנה, אין לו להורות בעירו, אפילו שלא בפניו ממש⁹¹.

9. מגדים חדשים

א"ל ליהוי האי גברא בשמתא כו'. |הר"ן
צפרק מקום שנהגו (נכ א) כחכ, הא דמלקין
מכת מרדות לעובר על איסור דרבנן, הוא דוקא
בדבר שטיקרו מן התורה והוא עובר על מה שאסרו
בו חכמים, כגון המצשל בחמי טבריא. אבל בדבר
שטיקריה מדפנן דכי עקר ליה קא עקר ליה לכולא
מלוא, משמתינן ליה ע"ש. והכס"מ (הל' ת"ח פ"ו
הי"ד) הקשה על הר"ן, מהך עובדא דשמעתין
דרבינא שמתיה להווא גברא שקשר לחמריה באילן,
והרי שבות הוי דבר שטיקרו מן התורה, ולפי שעבר
אשבות דרבנן שנשחמש באילן נידהו. וכחך דרבינא
לא נידהו אלא מפני שזולל דרמא ציה קלא ולא
אשגח ציה, וזהו שדקדק הרמב"ם וכחך המזולל
בדבר אחד מד"ס כו', ולא כחך העובר ע"ש.

10. תוספות מסכת ברכות דף לא עמוד ב

מורה הלכה בפני רבך את - ואף ע"פ שלא למד עדיין בפניו מ"מ גדול הדור היה ובא ללמוד לפניו.

11. שו"ע יורה דעה - סימן רמד

(י) אם הוא מופלג בחכמה, אפילו אינו רבו, דינו כרבו מובהק. (מי שהוא גדול הדור ומפורסם בדורו בכך, נקרא מופלג בחכמה). (ת"ה סימן קל"ח ותוס'):

12. אור שמח הלכות כלאים פרק י הלכה לב

מקשים העולם מהא דאמר בברכות (דף ל"א ע"ב) אר"א שמואל מורה הלכה בפני רבו היה, שנאמר ושחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי, משום דוישחטו את הפר הביאו את הנער אל עלי כו', אמר שחיטה בזר כשירה כו' ע"ש, הא לאפרושי מאיסורא מותר להורות, וכאן לפי מה דהוי סברי דשחיטה בעיא כהונה הלא הוי עבודה, וצריך בגדי כהונה, ובאמת אינה עבודה, ואסור לשחוט בבגדי כהונה, משום כלאים שלא בשעת עבודה. ונראה ליישב...

13. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן סט

...ומריש ה"א הא דאמרי' במס' ברכות פ' אין עומדין דף ל"א ע"ב ויביאו הנער אל עלי שהי' מחזירים אחר כהן לשחיט' וא"ל שמואל שחיטה בזר כשרה ונתחייב מיתה משום שהורה הלכה בפני עלי יל"ד מאי לשון מחזירי' אחר כהן הלא בעזרה שכיחי כהנים טפי מישראל והו"א דלפי סברתם דשחיטה בעי כהן וה"ה בגדי כהונה ומ"מ כל מאי דמצי למיעבד בהיתרא טפי עדיף ע"כ מהדרי' אחר כהן שכבר עבד עבודה אחרת ומלובש בבגדי כהונה של כלאים לצורך אותה עבודה ובתוך שיעור שהיי' פשיטה ולבישה ישחוט הפר ולא מחייב משום שהיית כלאים מכיון דהוה בתוך שיעור פשיטה ולבישה ורוצה להרוויח שלא יצטרך כהן ללבוש כלאים לכתחלה לצורך שחיטה ובתוך כך א"ל שמואל שחיטה בזר כשרה ובזה מיושב מאי דמקשים אמאי נתחייב שמואל משום מורה הלכה הא הוה לאפרושי מאיסורא דלבישת בגדי כהונה של כלאים לצורך שחיטה ולהג"ל א"ש בלאה"נ לא מתעביד אי' דהרי הוה מהדר אחר כהן מלובש כבר בהיתר ושישחט בתוך שיעור פשיטה ולבישה ואי משום להודיעם הדין לזימני אחריתי כשלא ימצא כהן מלובש ובכל בקר לתמיד של שחר ז"א לאיפרושי מאי' לפי שעה ומחויב לבוא לפני עלי ולומר ולדון לפניו ע"ג קרקע ולא כמורה ובא וע"כ נתחייב. כך ה"א מאז. מיהו פשיטה ולבישה דאבנט הוא זמן מועט מאוד. וזה ימים לא כבירי' הקשני תלמיד א'

כהנים שפגלו במקדש מזיזים חייבים אמאי הא חייב מלקות על ששוהה עליו מלבוש כלאים וחייב מלקו' על השהי' וקים לי' בדרבה מיני' דלא גרע מזר שאכל תרומה וקרע שיראי' של חברו בר"פ אלו נערוה והשבתו לו אפי' אי כהנים שפגלו מיירי בעבודות דבעי בגדי כהונה היינו מקבלה ואילך מ"מ כיון שכבר מלבוש בהם ושוב מחשב בפגול ומחשבה כרגע כמימר' ואינו שוהה בה אפי' שיעור פשיטה ולבישת האבנט אע"פ שהוא זמן מועט ולק"מ מ"מ הדרנא להנ"ל שישבתי ק' משמואל ע"ד האמור.

14. ספר בית הלוי ח"א - סימן א

וע"כ הנראה לי ברור דודאי גם הראב"ד מודה דהוי בגדר דיחוי והא דמתיר בבגדי כהונה אפילו שלא לעבודה הוא מטעם אחר. דכיון דבשעת עבודה מוכרח ללבושן והא' לא ניתנה תורה למלאכי השרת לפשוט וללבוש תדיר רק בזמן עבודה דהא מוכרח לשהות זמן מה קודם לכן ולאחר העבודה וידעינן מזה דע"כ התורה התירה לו ללבוש הבגדים כל היום ביום עבודתו רק זהו דוקא בזמן הראוי לעבודה אבל בזמן שאינו ראוי לעבודה כלל וכגון בלילה גם הוא מודה דאסור דהוי כמו בחוץ לעזרה דכ"ע מודה דאיכא איסור כלאים. ואיהו מפרש הא דאמרין בערכין נהי דאשתרי בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתרי היינו בזמן שאינו זמן של עבודה כלל וחולק בזה על הרמב"ם. דהרמב"ם מפרש שלא בעידן עבודה היינו בשעה שאינו עובד ממש ואיהו מפרש זמן שאינו ראוי לעבודה דאז לא אשתרי.

15. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף לא עמוד ב

מיהו מורה הלכה כו'. אף על גב דקטן מב' שנים היה שמואל כמ"ש וישב שם עד עולם דהיינו עולם של לויים נ' שנים וכל שנותרו לא היו רק נ"ב שנים (תענית כה) היינו בדיני אדם אבל בדיני שמים היה רוצה לעונשו דכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה בדיני שמים כדמוכח במס' עירובין (סג.) והא דקראו הכתוב נמי נער ע"ש מעשיו שהיה כנער ולא כקטן כמ"ש כה"ג סוטה (יב.) גבי משה והנה נער בוכה וגו'.

16. ספר תורת משה לתת"ס - דרוש לכ"ז אלו תקצ"ז

כתי' בחנה על הנער הזה התפללתי ויתן ד' שאלתי כל ימיו אשר חי הוא שאול לד', יש לפרש כי העולם מקשי' איך רצה עלי לענשו הלא לאיפרושי מאיסורא מותר להורו' בפני רבו והם רצו ללבוש לכהן בגדי כהונה שבהם אבנט של כלאי' לשחוט הפר והפרישם מאיסור' עיי' לעיל פ' פקודי ישוב לזה ולפע"ד י"ל כך דהמהרש"א הק' הא קטן הי' בן שני שני' ולא בר עונשי' הוא ות' האי עונש בידי שמים הוא וצ"ע הא גם למעלה אין עונש לקטן אבל הכוונה כי המורה הלכה אינינו מטעם עונש אלא כאוכל סם המות ומת ממילא אם לא לאיפרושי מאי' ושמואל הי' קטן ואינינו מצוה להפריש מאי' א"כ ממילא יזיק לו הלכה בפני רבו אך אם הי' אביו כאן הי' מצוה לחנוך הילד להפריש לאחר' מאי' והי' שמואל ניצול אלא אלקנה לא הי' עמהם כמ"ש בס' כלי יקר שסביב מקראות גדולות ע"ש מדכתי' אמה הביאתה עמה אך יש פוסקי' שגם האם מחויב לחנוך עיי' תוס' פ' יה"כ וש"ס גזיר כ"ט ותוס' שם ולכאורה יש להוכיח כן מדנדרה חנה להשאיל לד' בקטנותו והקב"ה שמע תפלתה והסכי' על ידה ש"מ מצוה לה לחנוך א"כ פטור הוא מעונש עלי' והיינו אנכי האשה ונתן ד' לי שאלתי והנה הוא שאול לד' הקצתי וק"ל:

17. ספר תורת משה לתת"ס - דרוש ליום כ"ז אלו שנת תקצ"ז לפ"ק פה פ"ב

ויגמל הנער ותעלהו עמה כאשר גמלתו וכו' וישחטו את הפר ויבאו את הנער אל עלי', ותאמר בי אדוני חי נפשך אדוני אני האשה וכו' יתן ה' את שאלתך וכו', ודרשו חז"ל ששחטו את הפר עפ"י שמואל שהורה הלכה בפני עלי' שהשחיטה כשרה בזרים ונתחייב מיתה ויביאו את הנער לפני עלי' לדונו ובקשה חנה עבורו ותאמר אל הנער הזה התפללתי, ע"כ מאמרם ז"ל והנה הענין חסר הבנה ממ"נ אם נתחייב מיתה על שהורה הלכה בפני רבו איך בקשה בעדו להחיותו הלא דבר ה' הוא ואיך נתפצר עלי בתחנוניה ומחל לו והחיינו הכי נאמר שזה תולה במחילת הרב א"כ איך מתו נדב ואביהו על שהורו הלכה בפני משה כמ"ש חז"ל הכי נאמר שלא הי' משה ואהרן מחלו להם עם כי אמר משה שהם גדולים ממני וממך עיי' רש"י על פסוק בקרובי אקדש וכאשר עוד יבואר בס"ד, והנה העולם מקשים איך נתחייב מיתה בשהורה שהשחיטה הי' כשרה בזרים ובאמת קיי"ל דלאפרושי מאסורא מוכרח להורות אפי' לרבו קו"ה שאינו חייב מיתה ואם השחיטה כשרה בזרים א"כ אסור לכהנים לשחוט מלבוש בבגדי כהונה שהם שעטנז וכן קיי"ל שחוף עבודתו היו אסורים ללבושן, וצ"ע, והמהרש"א בחי' אגדה הקשה איך נתחייב שמואל מיתה על שהורה הלכה בפני רבו ועדיין קטן הי' כבן ז' שנה, ות' דמיתה בידי שמים שאני ודבריו אינם מובנים דבידי שמים אינו בן עונש עד עשרים שנה א"כ קו"ה שפטור ממיתה: והענין י"ל כי המורה הלכה בפני רבו תחל עליו מעל מיתה פתאומת כאשר קרה לנדב ואביהו וזה הביאהו אף בשמחל הרב על כבודו ואין למיתה זו שום שטנה ואך אם הוא קטן ואינינו מצוה אז מחילת הרב מועיל כי הוא טבע טבעיה על יסוד הגלגלים ומחמת המערכת באה, ואולי זה כוונת המהרש"א ז"ל דבידי שמים שאני

כלומר שהוא מיתה שאין להציל ועיי', וע"כ כיון שהורה שמואל ההלכה בפני עלי מיד נתחייב מיתה ויביאו את הנער לפני עלי, ואמנם לא מת לפי שהוא באמת לאפרושי מאסורא כנ"ל שלא ילבשו הכהנים בגדי הכהונה שהם של שעטנז, ואולם הקטן שלא נתחייב במצות עדיין אינינו בגדר הערבות אשר יהי מצוה להפריש אחרי' מאסורם וא"כ עדיין הי' שמואל חייב מיתה שלא הי' לו להורות בפני רבו על ריב לא לו ואמנם הי' מצוה מצד חינוך שמצוה על אבותיו להנכו וא"כ שפיר הורה הלכה הזאת כי מחוייב להפרישם מצד חינוך, ובאמת אביו אלקנה לא הי' בכאן אך אמו היתה בזה, והי' תלוי' אם אשה חייבת לחנוך בנה א"כ שפיר עשה שמואל מצד חינוך אמו ושפיר הורה ופטור ממיתה משא"כ אם נאמר שאין אשה חייבת לחנוך בנה א"כ לא הי' לו להורות בפני רבו על דבר בלי לו ונתחייב מיתה ע"כ ראתה חנה להביא לו לעלי ראי' שאשה מחוייבת ג"כ לחנוך בנה, דהנה הסוגי' דנזיר שהוכרנו לעיל שם במשנה האב מדיר את בנו בנזיר וכו' ובגמ' שם אב אין אבל אשה אינה מדרת את בנה בנזיר כי אין אשה מצוית לחנוך את בנה א"כ איך יכלה חנה להדיר את בנה בנזיר והרי ראינו בעלי שהסכים על ידה וגם השי"ת הסכים על ידה ששמע אל תפלתה ואל נדרה אע"כ מוכח מכאן שחייבת בחינוך בנה כנ"ל וכיון שחייבת בחינוך בנה א"כ שפיר עשה שמואל שהורה הלכה בפני רבו להפריש הכהנים מאיסור שעטנז ולא נתחייב מיתה כנ"ל, וזה היו טענת חנה בי אדוני אל הנער הזה התפללתי ויתן ה' את שאלתי, וע"כ הסכים השי"ת על ידי שנוירתו לבני הי' כדון והוייבתי בחינוכו והטיב אשר עשה שהורה הלכה בפני רבו ולא נתחייב מיתה ומתורצים כל הקו' בטוב טעם:

18. צל"ח על ברכות דף לא/א

וכאן בשחיטת הפר דסוגיא זו אמר עלי קראו כהן ליתי ולשחוט, כי לא כולי עלמא המה מומחים ומוחזקים לשחוט, והיה צריך לקרוא את מי שהוא בקי לשחוט, והיה עלי מצוה לקרוא לכהן כי היה סבור מסתמא שכיחי כהנים הבקיאים כמו דשכיחי ישראל, ואז עדיף כהן מישאל. **אבל שמואל ראה שהיו מהדרי בתר כהן, שלא היה כהן מזומן לפנייהם והיו מהדרים אחר כהן דוקא, והיה בזה שיהוי מצוה, ואז אמר להם למה לאהדורי בתר כהן למשחט שחיטה בזר כשרה.** ודוק בדברי שמואל שלא אמר להם בקיצור למה לכם כהן למשחט כשרה בזר, אבל האריך לומר למה לכם לאהדורי, דוקא אם היה כהן מזומן לפניכם יפה וטוב הוא ליתן לכהן לשחוט, אבל לאהדורי לחפש אחריו אין צורך. וגם עלי סובר כן, **ומה ששאל עלי לשמואל מנא לך הא, לא בשביל שעלי לא ידע דרוש זה, רק רצה להבחין חכמתו של שמואל, כי לפי רוב חכמתו ראוי להענישו, אף שקטן אינו בר עונשין, זה שחכים טובא בר עונשין הוא לפי חכמתו:**

19. מרומי שדה מסכת ברכות דף לא עמוד ב

קראו לכהן ליתי ולשחוט. **לא שעלי טעה ח"ו בזה,** שהרי הוא מן המקבלים תורה שבעל פה. **אלא כך היו רגילים שכהן יתעסק בשחיטת קדשים,** כמו שגם בשחיטת תמידים היה כהן שוחט, **ובלי בגדי כהונה ובלי קידוש ידים ורגלים,** כדאי' ביומא דף כ"ה ב':

20. תוספות מסכת עירובין דף סג עמוד א

מאי דרוש ונתנו בני אהרן כהן אש על המזבח אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט - לכאורה משמע שהקטרת שהקטירו על מזבח החיצון היה והוראת שעה היתה כדאשכחנא בקטרת של נשיאים כדאמרין בשילהי התכלת (מנחות דף נ:): דאי על מזבח הפנימי הקטירו מאי שייכא אותה דרשה לשם והא לא היה יורד אש על מזבח הפנימי לשם קטרת דהא קי"ל בפרק אמר להן הממונה (יומא דף לג.) דמערכה שניה שעל מזבח החיצון לקטרת מיהו בתורת כהנים משמע שלבית קדשי הקדשים נכנסו להקטיר ולשם נשרפו וצ"ע.

21. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף סג עמוד א

אע"פ שהאש יורד מן השמים כו'. **פירש הראב"ד ז"ל כי טועים היו בהוראה זו שלא אמר הכתוב כן אלא לענין מזבח החיצון אבל להקטיר קטרת במזבח הפנימי אין להביא (ראיה) מן ההדיוט,** כדמפורש במסכת יומא (מ"ה א') ובמסכת תמיד דמערכה בפני עצמה היו עושין על מזבח החיצון שממנה נוטלין אש לקטרת והם טעו שהשוו מזבח הפנימי למזבח החיצון, ומכל מקום לא נענשו משום טעותם כיון שהיו שוגגין אלא משום הוראתם.

22. בן יהודע על עירובין דף סג/א

לא מתו בניו של אהרן אלא על שהורו הלכה בפני משה רבם. אף על גב דכמה חטאים מנו להם רבותינו ז"ל, וגם בכתוב מפורש על שהקריבו אש זרה אשר לא צוה אותם, לא בא ר"א לשלול כל זה דהוא מודה דכלהו איתנהו, אך אומר אם לא היו מזלזלים בכבוד משה רבינו ע"ה להורות הלכה בפניו היה מגין זכותו עליהם להצילם מן הפורעניות. ורק אחר שנגעו בכבודו לא הגין זכותו עליהם ולכך נחשב שהם לא מתו אלא בעבור

שנגעו בכבוד משה רבינו ע"ה. ועל דרך זה פירשו המפרשים ז"ל מאמר לא חרבה ירושלם ולא גלו ישראל אלא על שביזו בה תלמידי חכמים:

23. ספר שיחות מוסר

מאמר ר"ה

מורה הלכה בפני רבו ש"ך פנחס תשל"ב

איתא בעירובין (ס"ג א') "לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, ותלמיד אחד הי' לו לר' אליעזר שהורה הלכה בפניו, אי"ל ר"א לאימא שלום אשתו, תמיה אני אם יוציא זה שנתו, ולא הוציא שנתו, אי"ל נביא אתה, אמר לה לא נביא אני ולא בן נביא, אלא כך מקובלני כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה", ויש לנו להתבונן בחומר העוון של מורה הלכה בפני רבו, האף אמנם שיש כאן פגיעה בכבוד הרב, אך מה טעם ענוש הוא מיתה, ולא עוד אלא משמע מעובדא הנ"ל שאינו ראוי לרב למחול לתלמידו על כך, שהרי ידע ר"א שתלמיד זה הורה הלכה וסופו ליענש מיתה, ולא מחל לו, וקשה טובא שהרי אמרו שמי שנענש חברו על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה (שבת קמ"ט ב') וא"כ למה לא מחל לו.

וכענין זה מצינו עוד ברשב"י ור' אלעזר ברבי יוסי שהיו מהלכים בדרך, נשאלה שאלה לפניהם וכו' עיקם ר"א בר"י את פיו ואמר וכו', אמר לו רשב"י וכו' אל יחזור הבן אצל אביו (מעילה י"ז ב'), ופירש"י שענשו משום שהיה מורה הלכה בפני רבו, יעו"ש. והדבר תימה למה לא ויתר לו כדי שלא יהא בכלל מי שנענש חברו על ידו. אך נראה שאין חומר מורה הלכה משום שפגע בכבוד רבו, שהרי אמרו חז"ל (עירובין ס"ג א') כל דמותיב מילה קמי' רבי' (משיב דבר, מורה הלכה, רש"י) אזיל לשאול בלא ולד, שנאמר ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדוני משה כלאם, וכתיב נון בנו, יהושע בנו, יעו"ש. והנה מה שאמר יהושע אדוני משה כלאם לא אמר אלא מחמת קנאת כבוד רבו, ואעפ"כ נחשב לו הדבר כמורה הלכה בפני רבו, ונענש על כך בעונש חמור 'הולך לשאול בלא ולד'.

ונראה שמשום כך חמור כל כך עונשו של מורה הלכה בפני רבו, שאינו משום כבוד הרב בלבד, אלא שהוא מבטל מעלת הזקנים שיש לכלל ישראל, שדוקא ע"י שהנערים נשמעים לזקנים, נחשב שיש לכלל ישראל זקנים, אבל כשכל אחד מורה הלכה לעצמו, איבדו כלל ישראל את זקניהם, וע"י כך באים לקללה האחרונה שקילל ישע"י את ישראל "ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד". ולכן אין לו לרב למחול למי שהורה הלכה בפניו, שאין הענין משום כבודו בלבד, שאמרו בזה "הרב שמחל על כבודו כבודו מחול, וכו' תורה דילי' היא" (קידושין ל"ב א'), אלא הוא משום קיום כלל ישראל, ואינו יכול למחול על כך, ויתכן שלכן אינו בכלל מי שנענש חברו על ידו, שלא משום כבודו הוא נענש אלא משום קיום כלל ישראל וכאמור, (ומש"כ בתוס' (כתובות ס"ב ב') שאם הרב מחל על כבודו מותר להורות הלכה בפניו, היינו כשמחל לפני כן ונתן לו רשות).

24. בן יהודע על עירובין דף סג/א

שלא תאמר משל היה. ראיתי דמכאן מביאים הוכחה גדולה וראיה עצומה שכל מעשיות הנזכרים בתלמוד לא הביאום אלא דרך משל וחידה, דהא מעשה זו אין דבר פלאי והוצרך לומר שמו ושם עירו כדי שלא תאמר משל היה, ואם כן כ"ש קל וחומר למעשיות הנפלאים ותמוהים כמו מאמרי רבב"ח וכיוצא, ובזה ישכר פה דוברי שקר המלעיגים על דברי חכמינו ז"ל בדברים שנראה פשוטן זר מאד, והוכחה גדולה יש מכאן והוא דבר נכון ויציב וברור:

25. בן יהודע על עירובין דף סג/א

שם ראוי להכישו נחש. נראה לי בס"ד הטעם כיון שהוא חייב מיתה בידי שמים כדאמר בבבלייתא לעיל, לכך ראוי להכישו נחש שהוא שליח מוכן לשליחות מן השמים כמו שנאמר [קהלת י' י"א] אם ישוך הנחש בלא לחש. או יובן בס"ד כיון דהורה הלכה חטא בפה ולכן ראוי להכישו נחש שהוא ממית בפה דוקא. או יובן הטעם כי תלמיד חכם צריך להיות נוקם ונוטר כנחש, ולכך זה שהורה בפני רבו ישלחו מן השמים במקומו את הנחש דתלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש. או יובן בס"ד הטעם המורה בפני רבו חטאו בקול ודיבור שעולה מספרם נחש לכך ראוי להכישו נחש. או יובן בס"ד זה שהורה הלכה נכנס בתחום שאינו שלו, ובזה עשה מעשה נחש שנכנס בתחום שאינו שלו לכך ישכנו נחש:

26. בן יהודע על עירובין דף סג/א

שם נקרא חוטא. קשה פשיטא כיון דאיכא איסורא וחויב מיתה. ונראה לי רצונו לומר נקרא חוטא למקום אף על פי שדברים אלו מפני הכבוד של רבו הם שהם בכלל בין אדם לחבירו:

27. רש"ש מסכת עירובין דף סג עמוד א

אראב"ז כל הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב כו'. הן הרמב"ם השמיט לד"ץ (ומש"כ בס' ב"א ראה דלא ס"ל כוותיה מהא דפסק בפ"ט מהל' בכורים דהרוצה ליתן המתנות לכהן אחד נותן אינו כלום דשם מיירי ממתנות דזרוע לו"ק מבהמה אחת אם רצה ליתן לכהן אחד נותן ודהכא היינו שבכל פעם אינו נותן אלא לכהן זה) ונ"ל דדחי הא דראב"ז מהא דמכירי כהונה שנזכר בכ"מ בש"ס. אשר הרגיש בזה בח"א:

28. מגדים חדשים

וראיתי להמהרש"א נחא"ג, שהעיר על עיקר הדין של כל הנותן מתנותיו לכהן אחד כו', ממה שמצינו בגיטין (ל' א) ובכמה מקומות, במכירי כהונה שנו שמשגר לו כל מתנותיו, ולא אמרו זו איסור ע"ש. והרש"ש המשיך בקושיא זו וכחז דהרמב"ם שהשמיט לדין זה דכל הנותן מתנותיו לכהן אחד כו', דק"ל דממ"ש בכ"מ במכירי כהונה נדחה לדין זה ע"ש. והנה לפי מה שבארנו נראה דלק"מ ממכרי כהונה, דאה"נ דמנזה איכא להקדים לקרוביו, ולא דוקא קרוביו אלא גם למכריו ושכניו, כדאיכא בסומן רנא ס"ג ע"ש. ורבי אבא בר זבדא השמיענו שאם נותן לקרוביו,

כל הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם כו'. נשו"ע יו"ד (סימן רנו ס"ט) איכא, לא יתן אדם כל דקומיו לעני אחד בלבד. ומקורו מדברי המרדכי פ"ק דב"ב (סימן תקב), שלמד כן ממ"ש בשמעתינן כל הנותן מתנותיו לכהן אחד כו'. וכחז הש"ך שם (סקי"ט), לעני אחד בלבד, או לקרוב אחד ולהניח שאר הקרובים. וכ"ה

וראיתי להמאירי צחי כאן שכחב, ענין זה בא
 להעיר שכמו שידוע שיחזר טוב מי
 שעושה המעשה כמה פעמים, כגון שנותן אלף
 פרוטות באלף פעם, ממי שהוא נותן אלף פרוטות
 בשעה אחת, כן בא להעיר שיחזר טוב מי שנפשו
 מעוררתו לתת נדקה או מתנות כהונה לרחם על
 כמה בני אדם, לא על אדם אחד לצד ע"ש. והנה
 ענין זה כתב הרמב"ם בפיהמ"ש אבות (פ"ג
 מט"ו) במשנה והכל לפי רוב המעשה, שאין דומה
 שבר מי שעשה נדקה לעני במאה דינרים שהוא די
 מחסורו, למי שהשלים חסרון עשרה עניים כל אחד
 בעשרה דינרים ע"ש. וכ"כ הב"ח באו"ח (סימן
 תרלה) והביאו במחלה"ש שם, כתבו הקדמונים
 והשכל ג"כ יחייב זאת, כי מי שיש לו מאה זהובים
 ליתן לעניים, שגדול שכרו כשיחלקם למאה עניים,
 מאשר יתן כל מאה זהובים לעני אחד או לשנים

לא יתן כל מתנותיו לכהן אחד, אלא לכמה כהנים
 מקרוביו. והו' הדין דמכרי כהונה. ולא מלינו דדין
 מכרי כהונה שנותן לכהן אחד דוקא.
 והנה בחוס' כתובות (כו א) סד"ה אין, ובקידושין
 (כו א) ד"ה נתון, כתבו במעשה דר"ג
 והזקנים שצאו בספינה, ואמר ר"ג עישור שאני
 עמיד למוד נתון לו ליהושע, ועישור אחר המעשר
 עני נתון לו לעקיבא בן יוסף שיזכה בו לעניים.
 והקשו התוס' כיון דר' יהושע עני היה אמאי לא
 נתן לו גם המעשר עני. ותירצו לפי שהיה רוצה
 ליתן להרבה עניים כדאמרינן הנותן מתנותיו לכהן
 אחד כו'. עוד תירצו דהיה לו לר"י מאחים זוז
 לפיכך לא לקח מעשר עני ע"ש. ובמה שנארנו אחי

ועייין להריעב"ן ז"ל בלחם שמים עמ"ס אבות שם,
 שחלק ע"ד הרמב"ם, וכתב שאדרבא דעדיף
 ליתן לעני אחד מתנה מרובה, משיחלקו להרבה
 עניים. והעיר בעצמו ממ"ש כל הנותן מתנותיו
 לכהן אחד כו', וכתב דזהו בכהן דוקא לפי שיש לו
 ליעול בצחי הגרנות רבים ויש לו די סיפוקו. ועוד
 על כרחך לא בכל כהן אמרו כן, אלא בעשיר דוקא
 כענין עירא היאירי עם דוד, משא"כ בכהן עני ודאי
 לא אמרו, מדע שהרי עשו את שאינו זוכה כזכה
 במכרי כהונה, מכלל שדבר טוב הוא ע"ש. ובשו"ת
 מנחת יצחק שם הקשה על הריעב"ן, מדברי השו"ע
 והפוסקים שפסקו להלכה דהוא הדין בצדקה שלא
 יתן לעני אחד. ועל החילוק השני יוקשה מדברי
 התוס' בכתובות וקידושין הנ"ל, דמיירי בכהן עני,

ושלש, כי זה שנתן למאה החיה מאה נפשות ע"ש.
 ויש להעיר במש"כ הרחיד"א ז"ל בנחל קדומים פ'
 ראה (אות י') בפסוק נתון נתן לו וגו', אפשר
 לרמוז במש"כ הרמב"ם בפירושו לאבות והכל לפי
 רוב המעשה, שאם יתן מאה דינרים בפעם אחת
 נחשב מלוא אחת, ועל כן צריך לתת בפעמים רבות
 והיו כמה מלואות, וח"ש נתון נתן כפל וריבוי
 נתינות כדי שמקיים מלואות הרבה, ולא ירע לצדק
 צחתך לו באופן זה מעט מעט וכו' ע"ש. ומשמע
 מדבריו שאפילו לעני אחד מלוא יתר צדינר דינר
 ממה שיתן לו בפעם אחת סכום גדול. ולפי"מ
 שהבאנו נראה דאין זה כוונת הרמב"ם, אלא שיחלק
 המאה דינרים למאה עניים.

29. שערים מצויינים בהלכה

כל הנותן מתנותיו לכהן אחד כו'. כתב בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' רכט) דאע"ג דקי"ל בשו"ע (יו"ד סי' רנז) שלא יתן אדם צדקיו לעני אחד בלבד, מ"מ לאבותיו שהם עניים, והם אנשים מכובדים שאין כבוד להם להתפרנס מקופה של צדקה, מותר לו ליתן כל מעשרותיו לקרוב אחד, היינו שלא ידחה שאר קרוביו ויתן לקרוב אחד, אבל מותר לו לדחות שאר עניים שאינן קרובים לו ויתן לקרובו. וע"ע מש"כ בשמ"ב (ח"א סי' לד סק"ו).

30. מהרש"א חידושי אגדות מסכת עירובין דף סג עמוד א

אפ"ה איענש כו'. גם לפי המדרש דמכלל כעס בא משה לידי טעות ונתעלמה ממנו הלכה זו מ"מ ה"ל לאלעזר לשהות עד שיתיישב דעתו של משה מן הכעס והיה נזכר הלכה:

31. שערים מצויינים בהלכה

אפ"ה איענש. פרש"י לירד מגדולה שפסקו לו מקמי הכי. וכתב הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין בספר צדקת הצדיק, דאע"ג דהוא התכוין למצוה, שהרי משה לא אמר להו, והיה צריך לומר להו הלכות גיעול כלים, מ"מ גם כשעושה עבירה לשמה צריך כפרה על חלק העבירה, דהרי מצינו במס' שבת (יא.) יפה תענית לחלום בו ביום ואפי' בשבת, ואיתא במס' ברכות (לא:) דהיושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו, ואעפ"כ חוזרין ונפרעין ממנו דין עונג שבת, מאי תקנתיה ליתבי תעניתא לתעניתא, ונפסק כן בשו"ע (או"ח סי' רפח). וע"ע מה שכתבנו במס' נזיר (כג.) בענין עבירה לשמה.

32. בן יהודע על עירובין דף סג/א

שם אזיל לשאול בלא ולד. נראה לי בס"ד הטעם הוא זלזל בכבוד רבו לכך לא יהיה לו בן שיכבדהו, כי התלמיד נחשב בן לרבו וכמו שאמרו רבותינו ז"ל כל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו ...

33. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף סג עמוד ב

לא נענש יהושע כו'. וק"ל ומנלן דמשום הא נענש דילמא משום ענין ביטול תורה או משום הקרבת תמידין דלקמן, וי"ל דכיון דעונשו היה שלא היה לו בן משמע דמשום עון פריה ורביה הוא מדה כנגד מדה, ולמאי דס"ד דמשום שהורה הלכה בפני רבו נענש, י"ל דהא נמי מדה כנגד מדה שלא היה לו בן תלמיד וממלא מקומו.

34. חידושי הרשב"א מסכת עירובין דף סג עמוד ב

לא נענש יהושע אלא מפני שביטל את ישראל לילה אחד מפריה ורביה, כדמפרש ואזיל, ואיכא למידק ומנא ליה דמשום ביטול פריה ורביה דלמא משום ביטול הקרבת תמידין ותלמוד תורה וכדאמר ליה מלאך עתה באתי, וי"ל דענשו שלא היה לו בן מורה דלא נענש בכך אלא משום ביטול פריה ורביה מדה כנגד מדה:

35. בן יהודע על עירובין דף סג/א

א"ל על איזה מהם באת, א"ל עתה באתי. מקשים כיון דתלת מילי הוו ביטול פריה ורביה וביטול תמיד וביטול תורה, למה א"ל שבא על ביטול תלמוד תורה ולא אהנך תרתי נמי. ונראה לי בס"ד דאם לא היה ביטול תורה לא היה להם עונש על ביטול תמיד, כי לימוד התורה יספיק לזה דכתיב [ויקרא ז' ל"ז] זאת התורה לעולה כל הקורא בפרשת עולה וכו', וגם היה מספיק לפריה ורביה, כי בעסק התורה נעשה פריה ורביה בנשמות, וכמו שאמר בן עזאי מה אעשה נפשי חשקה בתורה, ופרש רבינו האר"י ז"ל הכונה שהיה עושה פריה ורביה בנשמות על ידי עסק התורה, ועיין לקמן במגילה מה שכתב בס"ד במאמר זה:

36. בן יהודע על עירובין דף סג/א

מלמד שלן בעומקה של הלכה. נראה לי בס"ד המלוי נקרא עומק של אותיות הפשוט, והנה מלוי אותיות הלכה בזה ה"א למ"ד כ"ף ה"ה הוא אותיות פ"ה אד"ם, וידוע כי לימוד התורה בקול ולא בלחישו, שבוה נתקן עון הפה של אדם הראשון באכילת עץ הדעת, מפני כי הוא הקול שלו לא נפגם בעון זה וכמ"ש רבינו חיד"א ז"ל, ולכן כיון שראה יהושע את המלאך חרבו שלופה הבין כי רמז לו שעתה צריך לעסוק בתורה בקול, כי קול התורה הוא המבטל חרב עשו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו, ולכן לן בעומקה של הלכה, שגרס בהלכות בקול לתקן פה אדם הרמוז בעומק אותיות ההלכה שהוא העלוי שלה:

37. משך חכמה על ויקרא פרק כז פסוק לג

(בהפטרות יום ראשון פסח יהושע ג פסוק ה) התקדשו כי מחר יעשה ה' בקרבכם נפלאות - פירוש התקדשו אל תגשו אל אשה כמו במתן תורה (שמות יט, טו). ונראה משום דארוך הברית היו נושאים כהנים לפני העם עד הירדן ובירדן, וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שלא במקומן אסורין בתשמיש המטה (עירובין ס"ג) ולכן צוה אותם לפרוש מן האשה.

38. מהרש"א חידושי אגדות מסכת עירובין דף סג עמוד ב

אפילו באשתו נדה כו'. דליכא ביה משום שבושין לשמש מטתו אפי' בעת שינתו דחוששין שמא הוא נעור מ"מ בושין ממנו לדבר דברים שבצנעה בינו לבינה וכ"פ רבי יהונתן ע"ש:

1. תוספות מסכת מגילה דף ג עמוד א

עתה באתי - פי' ריב"ן על תלמוד תורה באתי דכתיב ביה ועתה כתבו לכם [את] השירה הזאת (דברים לא).

2. דף על הדף מגילה דף ג עמוד א

ובהג"ה שם מובא משמו הרב מפונביץ ז"ל על דברי התוס' כאן שכתבו (בד"ה עתה באתי): פי' ריב"ן על תלמוד תורה באתי דכתיב ביה "ועתה" כתבו לכם שירה הזאת, ויש להבין למה רמז המלאך את טענתו דוקא בתיבה זאת "עתה" באתי, ועוד יש להבין איך יכול לבא אליהם בטענה שלעת כזאת, במצב מלחמתי, שהי' להם ללון בעומקה של הלכה, אבל קושיא אחת מתורצת בחברתה, שלזה רמז ת"ת בקרא דועתה כתבו לכם שירה הזאת, דהאדם צריך להיות כ"כ דבוק בתורה עד שיהי' כמו שיר שהאדם שר מאליו, ככה בכל מצב ובכל אופן יהי' שקוע בלימוד התורה ובעסק מצוותי'.

Parashas Vayelech So now, write this song for yourselves, and teach it to the Bnei Yisrael. (31:19)

The Talmud Megillah 3A relates the incident in which Yehoshua was laying siege to Yericho, when he met an angel at night. The angel said to him, "This evening you neglected the Korban Tamid Shel Bein Ha'Arbaim, Afternoon sacrifice, and now you have neglected the study of Torah." Yehoshua asked, "In regard to which (of these two sins) have you come?" The angel answered, "Ata basi," "I have come now." Immediately, the next night, (Rashi) Yehoshua studied Torah. The Rivan in Tosfos explains the relationship between the word ata, "now," and Torah study, as being derived from the above pasuk, V'ata, so now, kisvu es ha'shirah ha'zos, "Write this song for yourselves." Chazal teach us that "this song" is a reference to the Torah. We wonder why the angel cited this pasuk to emphasize the sin of bitul Torah, wasting time from studying Torah. Surely, there are other pesukim that state the preeminence of Torah study in our lives. What was the angel alluding to with this pasuk?

The Ponevezer Rav, zl, explains that from the perspective of Torah study alone, quite possibly Yehoshua could have found a dispensation for not studying at that time. After all, it was during a war. They were in the midst of the battlefield in the dead of night. There was sufficient reason to forego any critique concerning their laxity in Torah study. There was an aspect of Torah study, however, which they were missing. Torah is called shirah, song. **Just as a melody is refreshing, exciting and pulsating, so too, does the Torah add excitement and vibrance to one's life. One who views the Torah as a song will never recuse himself from learning. How could he? It is his life! During battle, deprivation, and throughout any time frame or period, one finds time to study Torah. It is not merely an intellectual pursuit. It is chayim!**

The angel criticized Yehoshua for the lack of the v'ata, "and now," referring to the Shira, the song, that Torah is to be. Horav Elazar M. Shach, zl, would often relate from Horav Yisrael Salanter, zl, who commented, "I cannot fathom any greater enjoyment in Gan Eden than a shtender, a book stand, with a Talmud Nedarim with the commentary of the Ran opened on it." This was life to him! No joy, no sense of satisfaction was comparable to the passion he felt through cheshkas ha'Torah, desire to study Torah. He is impervious to the extraneous hustle and bustle of the world around him. He was content with immersing himself in the sweet melody of the song of Torah.

The Klausenberger Rebbe, zl, was well known for his boundless love of Torah. This was demonstrated by the manner in which he davened, especially when he recited the tefillah of Ahavas olam. He would begin by beseeching Hashem to have mercy on us, and then he would slowly articulate each request accompanied by a torrent of tears. "Please, Hashem," he would supplicate, "V'tein b'libleinu. 'Place in our hearts (the ability and desire) 'havin, to understand, lishmoa, to listen, lilmod, to learn, u'lelamed, and to teach." He would then collapse in uncontrollable weeping as if he were bent over begging for his life. In truth, he was - because he knew no life other than a life of Torah. Without it, he was not alive.

3. שו"ת שבות יעקב חלק ב סימן סד

... תשובה הנני באמת תחלת דהאי הוראה אף שיש לו על מה שיסמכו מ"מ לא טוב עשה שהטריף מיד בלתי עיון בספר אף שהיה פשוט בעיניו עיני פקידיו מ"מ התורה חס על ממון של ישראל והיה מן הראוי להיות מתון בהוראה וכבר אמרו חז"ל אסור לתלמיד להורות במקום רבו אא"כ רחוק ממנו ג' פרסאות ומכ"ש שרבינו הן הן הספרים אשר נתפשטו בקרב ישראל ראוי לכל מי שהגיעו להוראה שלא יורה שום הוראה בלתי עיון תחלה בספר וכן קבלתי מרבותי נוחי נפש הגאון זצ"ל וביחוד שמעתי כן ממוח"ז זצ"ל הגאון המפורסם אב"ד ור"מ מהר"ש זצ"ל שהיה זקן יושב בישיבה וכסא הוראה בק"ק פראג זה ארבעים שנה ואעפ"כ לא הור' בלתי עיון בספר תחלה מה"ט...

4. פתחי תשובה יורה דעה סימן רמב

(ג) לפני רבו עיון (בתשובת שבות יעקב ח"ב סימן ס"ד) שכתב דלכן ראוי לכל מי שהגיע להוראה שלא יורה שום הוראה בלתי עיון תחלה בספר. כי רבותינו הן הן הספרים אשר נתפשטו בקרב ישראל וסמך לדבר אז לא אבוש בהביטי כו' ובר מן דין ראוי לעשות כן במקום שאין בני תורה שלא יחשדו כו' ע"ש וכ"כ הגאון בעל פרי מגדים בראש ספרו על או"ח וע"ש סדר הנהגות הוראות או"ה באריכות:

5. ערוך השולחן יורה דעה סימן רמב סעיף לה

יש שכתבו שכמו שאסור להורות במקום רבו כמו כן אין להורות בלתי עיון בספר שהמה רבותינו ואין להורות במקום רבו ואלו דברים שאין בהם טעם ולא חזינא לרבנן קשישאי דעבדי הכי דבשלמא במקום רבו הוי בזיון מה שלא שאלו לרבו אבל בזה לא שייך בזיון והכל יודעים שכל שאנו מורים המה מדברי רבותינו הפוסקים ואין לחוש כלל לזה וכיוצא בזה איתא להדיא ביבמות [צ"ו ב] ר"א תלמידך יושב ודורש והכל יודעין שתורתו שלך ע"ש ואף אנן נאמר כן אנחנו מורים והכל יודעים שתורתם של רבותינו הם: